

POSLOVNIK DELAVSKEGA SVETA

Vprašanje: Kolikor nam je znano, delavski sveti nekaterih podjetij nimajo svojih poslovnikov. Eden izmed sklepov kongresa delavskih svetov je: zaradi izpopolnjevanja delovnih metod delavskih svetov je nujno izgrajevanje trdnih notranjih oblik, v zvezi s tem pa uveljavljenje ustreznih pravilnikov in poslovnikov. Katera osnovna vprašanja ureja poslovnik in kako? Cigava odobritev je potrebna za njegov sprejem?

Odgovor: V naših podjetjih so predvsem tri kategorije notranjih organizacijsko pravnih predpisov: pravila podjetja, pravilniki (na primer: tarifni pravilnik, pravilnik o higienski tehniki zaščiti) in poslovniki (na primer: poslovnik delavskega sveta). Glede na to, da se ti pojmi včasih mešajo, smo mnenja, da bo koristno ugotoviti osnovne značilnosti in medsebojno razmerje med pravili, pravilniki in poslovniki.

Pravila podjetja

To so osnovni organizacijsko pravni predpisi podjetij. Po veljavnih predpisih mora imeti vsako podjetje svoja pravila, ki jih sprejme delavski svet ob konstituiranju podjetja, prav tako pa je tudi delavski svet izključno pooblaščen, da pravila spremeni in dopolnjuje. S pravili podjetja regulira delavski svet samostojno osnovna vprašanja organizacije in notranjih odnosov v podjetju, razumljivo v skladu z veljavnimi splošnimi pravnimi predpisi. Pravila podjetja morajo posebno vsebovati: firmo in sedež podjetja, osnovne določbe o pravicah, dolžnostih in načinu delovanja delavskega sveta in upravnega odbora, pravice in dolžnosti direktorja in drugih vodilnih oseb, notranjo organizacijo podjetja, osnovne določbe o delovnih razmerjih, določbe o načinu sprejemanja gospodarskega plana, zaključnega računa in tarifnega pravilnika, določbe o materialnem in finančnem poslovanju, po potrebi pa tudi druge določbe.

Pravila podjetja odobri občinski ljudski odbor, ki lahko odkloni odobritev le, če pravila ne soglašajo z veljavnimi predpisi.

Pravilniki

To so notranji organizacijski predpisi, s katerimi so podrobneje obdelane posamezne določbe pravil podjetja. Po veljavnih predpisih je sprejem nekaterih pravilnikov, kakor na primer tarifnega pravilnika in pravilnika o normah, obvezen. Podjetje pa lahko uveljavi tudi druge pravilnike, če ima to za potrebno, na primer: pravilnike o organizaciji in delu posameznih sektorjev in služb v podjetju. Osnutek novega zakona o delovnih razmerjih v gospodarstvu določa, da ima lahko podjetje pravilnik o delovnih razmerjih, s katerim podrobneje rešuje vprašanja delovnih razmerij.

Bistveno je, da so pravilniki predpisi nižje stopnje kakor pravila podjetja in da morajo biti zato v skladu z njihovimi določbami. Pravilnike bi moral sprejemati upravni odbor. Veljavni predpisi določajo izjeme samo pri tarifnem pravilniku, ki ga glede na njegovo vlogo in pomen uveljavlja delavski svet. Za pravilnik o normah določajo predpisi, da ga sprejme

strokovni kolegij z direktorjem, odobri pa ga upravni odbor.

Poslovniki

To so notranji predpisi, s katerimi reguliramo postopek na sejah kolegijskih organov. S poslovniki ni mogoče reševati vprašanj pristojnosti posameznih organov, temveč reguliramo z njimi samo način dela na sejah.

Ker je delavski svet kolegijski organ, ki je sestavljen iz več članov in ki sprejema svoje sklepe samo na sejah, je koristno, da odredimo neka pravila za postopek na sejah. Zelo važno je, da so seje solidno pripravljene in da jih vodimo tako, da je zagotovljena demokratičnost, to je, da so sprejeti sklepi dejanski odsev volje delavskega sveta. Razen tega je potrebno, da je delo na seji ekspeditivno, da ne traja preveč dolgo in da so sprejeti sklepi čim bolj pravilni, to je, da najbolj ustrezajo interesom podjetja in družbene skupnosti.

Zato je razumljivo, da so številni delavski sveti sprejeli svoje poslovnike, čeprav po veljavnih predpisih niso bili dolžni.

GOSPODARSKE TOŽBE IN PRAVICA DO POVRAČILA TAKS

Vprašanje: V pravnem in izvršilnem postopku pri gospodarskih sodiščih so gospodarske organizacije dolžne plačati takse, ki lahko v posameznem primeru dosežejo znesek 1.000.000 din. Vprašanje je sedaj: kdaj je gospodarska organizacija upravičena na vrnitev taks, kaj mora ukreniti v ta namen in kateri organ je pristojen za izdajo odločbe o vrnitvi.

Odgovor: Zaradi nerednih plačil ali zaradi drugih nesporazumov iz medsebojnih poslovnih odnosov vlagajo gospodarske organizacije veliko gospodarskih tožb in sprožujejo izvršbe pri gospodarskih sodiščih. Višina takse je za te postopke odvisna od vrednosti tožbe ali izvršbe in jo je treba plačati po uredbi o taksah v postopku pri gospodarskih sodiščih (Službeni list FLRJ, št. 43/54 in 7/55). V uredbi pa niso naštet primeri, v katerih ima stranka pravico do vrnitve takse, niti ni predpisan postopek za tako zahtevo. Delen odgovor na postavljeno vprašanje najdemo v navodilu o vrnitvi in preknjiževanju pogrešno plačanih državnih dohodkov (Službeni list FLRJ, št. 63/49) kakor tudi v kasnejših pojasnilih zveznega državnega sekretariata za finance.

V pravnem in izvršilnem postopku pri gospodarskih sodiščih se plačata dve osnovni taksi: pavšalna taksa in taksa za odlok. Pavšalna taksa se plača za tožbo ali za izvršilni predlog in z njo so zajeti vsi spisi in dejanja sodišča do sprejema meritorne odločitve (razsodba, plačilni nalog, izvršbeno dovoljenje), s katero se odloča o glavni zadevi. Za to odločitev se plača posebna taksa.

Nemogoče je naštet vse primere, ki upravičujejo na vrnitev taks. Je pa neko splošno pravilo: če sodišče ni izvršilo ustrezne storitve, ki je bila od njega zahtevana in za katero je bila taksa plačana, je stranka upravičena do vrnitve takse.

Gospodarska organizacija, ki je nedolžna plačala takso, mora dati pobudo in pravočasno pokreniti, postopek za vrnitev

ni tega storiti. V poslovnik delavskega sveta vnesemo podrobnejše določbe o načinu pripravljanja in sklicevanja sej, o toku dela na sejah, o pravicah in dolžnostih predsednika in članov delavskega sveta, o komisijah delavskega sveta, o sodelovanju oseb, ki niso člani delavskega sveta, na sejah, o načinu pisanja in shranjevanja zapisnika, o vzdrževanju reda na sejah, o načinu poročanja delavskega sveta delovnemu kolektivu in druga vprašanja.

Praksa je pokazala, da prispevajo poslovniki znatno k boljši organizaciji, ekspeditivnosti in demokratičnosti dela delavskega sveta. Zato je tudi kongres delavskih svetov priporočil delavskim svetom, da uporabijo poslovnike kot enega izmed instrumentov za nadaljnje izpopolnjevanje svoje delovne metode.

Delavski svet sprejme kot najvišji organ upravljanja samostojno svoj poslovnik in mu za to ni potrebna odobritev nikogar. Poslovnik je obvezen za vse člane delavskega sveta, a tudi za druge osebe, ki prisostvujejo sejam. Za dosledno izvajanje poslovnika mora skrbeti predsednik delavskega sveta.

Po našem mnenju ni potrebno, da bi tudi upravni odbor sprejel prav tako svoj poslovnik, ker je upravni odbor znatno ožji organ kakor delavski svet in tako bi kakšna bolj stroga pravila o postopku na njegovih sejah lahko celo ovirala njegovo operativnost in učinkovitost.

takse, ker sodišče in drugi pristojni organi tega nikoli ne napravijo po službeni dolžnosti. Z drugimi besedami, stranka mora predložiti prošnjo za vrnitev takse, in to najkasneje v 90 dneh od dneva, ko je bila taksa plačana. Prošnja se predloži tistemu gospodarskemu sodišču, za katerega delo je bila plačana odnosna taksa. Prošnje ni treba taksirati vnaprej, v primeru ugodne rešitve pa ne bo treba zanjo niti naknadno plačati nobene takse.

Odločbo o vrnitvi na prošnjo stranke in predlog sodišča sprejme teritorialno pristojni republiški sekretariat za finance in jo dostavi v izvršitev banki, pri kateri ima prošilec za vrnitev takse žiro račun.

Vrnitev gre v breme proračuna tistega okraja, kateremu je odnosna taksa tudi pripadla kot dohodek. To vpliva na krajevno pristojnost. Če je bila taksa plačana v gotovini, je pripadla proračunu okraja, na katerega področju je tisto gospodarsko sodišče. Tedaj bo za sprejem odločbe pristojen sekretariat za finance tiste ljudske republike, na katere ozemlju je odnosno gospodarsko sodišče. Če je bila taksa plačana v taksnih znamkah, se domneva, da je proračunski dohodek okraja, na katerega področju je sedež gospodarske organizacije, ki je plačala takso, ker taksni zavezanci praviloma kupujejo taksne znamke v kraju svojega domicila. Zato bo za sprejem odločbe o vrnitvi v tem primeru krajevno pristojen državni sekretariat za finance tiste ljudske republike, na katere ozemlju je sedež taksnega zavezanca.

Na krajevno pristojnost morajo paziti sami državni organi, za stranko pa je dovolj, da ve to, da mora prošnjo za vrnitev takse v vsakem primeru vložiti pri tistem gospodarskem sodišču, za katerega delo je bila taksa plačana, in to pravočasno.

M. Š.